

N:o 39.

Af herr **Boström, Johan**, om tull å glaspulver.

I hopp att landets industri bör emot utländsk täflan något skyddas och då glaspulver, som inom landet tillverkas, lærer lida stor men af utländsk import, tager jag mig friheten föreslå, det glaspulver, som nu ingår fritt, antagligen under benämning krossglas, måtte åsättas en tull å fem öre per kilo. Om remiss till bevillningsutskottet anhålles.

Stockholm den 28 januari 1888.

N. J. Boström.

N:o 40.

Af herr **von Ehrenheim**, om tillägg till 25 § riksdagsordningen.

Under den tid af mer än tjugu år, som den nuvarande riksdagsordningen varit gällande, hafva åtskilliga förhållanden uppkommit vid tillämpningen, som äro stridande mot riksdagsordningens syfte, likasom visserligen äfven emot de allmänna grunderna för det representativa systemet. I hvad mån en annan tillämpning än den, som egt rum, kunnat i vissa

fall hafva stöd i riksdagsordningen, är här icke stället att framhålla; stats magterna ega icke rättighet att i fråga om grundlag afgifva bindande lagförklaring, men de hafva så mycket mera skyldighet att genom lagförändring rätta hvad som kunnat gifva anledning till praktiska svårigheter.

Riksdagsordningens syfte, liksom syftet i alla vallagar, som icke innehålla särskilda, i så fall noga afvägda bestämmelser om s. k. minoritetsval, är att majoriteten inom valkorporationen, representerad af dem, som infinna sig vid valet, skall bestämma om valets utgång. Genom fel, begångna dels af de väljande vid sjelfva valet, dels af dem, som i följd af offentligt uppdrag haft att med valet taga befattning, har det emellertid i flere fall inträffat, att minoriteten och icke majoriteten blifvit bestämmande. I förra fallet är det visserligen de väljande sjelfva, som äro orsaken till utgången, men felet kan ofta vara ganska ursäktligt, och en stor del af de väljande lär väl icke personligen vara i tillfälle att tillförlitligt undersöka alla de omständigheter, hvarpå valbarhet beror. I alla fall kan det icke ligga i det allmännas intresse att sådana fel, om de förekomma i större utsträckning, skola utöfva inflytande på representationens sammansättning.

Ännu mindre rimligt synes det vara att personer, som i sjelfva riksdagsordningen förordnats att ombesörja valen, genom fel och försummelser skola kunna beröfva hela kommunen deras inflytande på valet: att, t. ex. försummelse att kungöra valet eller att insända ordentligt valprotokoll, äfven om utgången af valet derigenom förändras eller kunnat förändras, icke skall föranleda rättelse, utan på sin höjd kunna framkalla en ofruktbar ansvarspåföljd.

Åtskilliga utvägar att motverka ofvan anmärkta olägenheter torde väl kunna utfinnas, men den enklaste och verksammaste, likasom äfven med hufvudgrunderna för hvarje representativt system mest öfverensstämmande, synes vara att i anmärkta fall föreskrifva, att nytt val skall ega rum och således återföra frågan till valkorporationen, hvars uppfattning det onekligen är riksdagsordningens mening att göra gällande. Har felet blifvit begånget af de väljande sjelfva, torde det emellertid icke böra få rättas genom nytt val i annan händelse än att det blifvit begånget i så stor utsträckning att majoriteten af de i valet deltagande derigenom beröfvats inflytande på valets utgång.

Till betryggande af valkorporationernas rätt och för att förvissa sig om att representationen är ett uttryck af deras mening, synes det äfven böra föreskrifvas att myndigheterna i anledning af anförda besvär öfver val, icke skola ega rätt att vidtaga annan åtgärd än att fastställa valet eller förordna nytt val. Man kan väl förstå den uppfattning, som hittills, i saknad af bestämda föreskrifter gjort sig gällande, eller att myndig-

heterna vid pröfnig af anförda besvär skola återställa rättstillståndet, sådant det vid valförrättningen bort uppehållas, men när det gäller ett folks representation, måste man afvika från denna uppfattning. Lika så lyckligt, som det är, att enligt riksdagsordningen klagan öfver valen skall ega rum hos myndigheterna, lika olämpligt är det att myndigheterna tillsätta riksdagsman. Uppdraget är till sin natur ett af medborgare gifvet förtroendeuppdrag, och saknaden af majoritetens förtroende kan icke ersättas genom myndigheternas formelt rigtiga tillämpning af lagbud, gifna för att förekomma obehöriga val. Hvad som må vara formelt rätt är ej heller alltid ostridigt, och yppa sig olika meningar derom bland de dömande, måste det förefalla ännu mera oegentligt att riksdagsmannen framgår icke ur ett val, utan ur en votering.

Med afseende på hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer jag att Riksdagen ville till grundlagsenlig behandling antaga följande tillägg till 25 § riksdagsordningen:

Hafva vid elektors- eller riksdagsmannaval de afgifna rösterna eller valsedlarne förklarats ogiltiga till mera än halfva antalet, skall nytt val anställas, efter kungörelse, som i § 18 sägs, om valet afsett att omedelbart välja riksdagsman i Andra Kammaren, men eljest innan valsammanträdet upplöses.

Har vid sådant val någon, som på grund af tjänst eller annat allmänt uppdrag haft att med valet taga befattning, begått fel, som på valets utgång haft eller kunnat hafva inflytande, skall valet, om det öfverklagas, ogillas och nytt val ega rum.

Ogillas eljest riksdagsmannaval i anledning af deröfver anförda besvär, skall den pröfvande myndigheten förordna om anställande af nytt val, men icke må annan än den vid valförrättningen utsedde af myndigheten förklaras för riksdagsman.

Stockholm den 25 januari 1888.

Pehr Ehrenheim.
